

Asiakasmaksut Eloisan omassa mielenterveysasiakkaiden arviointiyksikössä

Aluehallitus 27.05.2024 § 120

Valmistelija

Mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen tulosaluepäällikkö, asumis- ja ostopalvelut, Satu Karvonen, p. 040 359 7758

Sosiaalihuoltolaki (1301/ 2014, 21§) velvoittaa hyvinvointialueet järjestämään tukea niin asumiseen esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, itsenäiseen asumiseen kuin itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Hyvinvointialueen on järjestettävä asumispalveluita henkilöille, joiden toimintakyky on alentunut ja hoidon ja huolenpidon tarve kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Etelä-Savon hyvinvointialueen mielenterveys- ja riippuvuuspalveluissa on toukokuussa 2024 aloitettu ensimmäinen 17 asiakaspaikkainen arviointiyksikkö mielenterveysasiakkaille (SHL1301/2014, 21b§) hyvinvointialueen omana toimintana. Vuonna 2023 valmistuneet tilat sijaitsevat Mikkelissä ja ovat koko Eloisan alueen käyttöön tarkoitettu. Tilat ovat siirtyneet Eloisan sisällä mielenterveys- ja riippuvuuspalveluihin keväällä 2024.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 8§) linjaa, että hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Lisäksi hyvinvointialueella on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto.

Eloisa on tähän saakka ostanut vastaavan ja kaiken mielenterveysasiakkaiden asumispalvelun yksityisiltä asumispalvelutoimijoilta. Lain pykälän täyttämisen ohessa toiminnan muutoksella tavoitellaan mielenterveysasiakkaiden asumispalvelukustannusten hillintää nykytilassa ja tulevaisuudessa. Arviointiyksikön toiminnalla, asiakkaiden palvelutarpeen ja elämäntilanteen perusteellisella arvioinnilla yhdessä asiakkaan kanssa työskennellen,

tuetaan asiakkaiden oikea-aikaista ja oikeaan palveluun sijoittumista. Arviointijakson kesto on keskimäärin kolme kuukautta.

Koska kyseessä on Eloisalle uusi toiminta, ei vuoden 2024 hyvinvointialueen asiakasmaksuhinnastossa ole määritetty asiakasmaksuja tälle toiminnalle. Mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen asumispalveluja ei ole säädetty maksuttomiksi. Asiakasmaksulaissa ja asiakasmaksuasetuksessa ei myöskään ole säädetty lyhytaikaisen asumispalvelun asiakasmaksun enimmäismäärästä.

Ainoa asiakasmaksulaista johtuva rajoite on, ettei asiakasmaksun määrä saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia (AML 2 §). Siten hyvinvointialueella on harkinnan varaa asiakasmaksun määrästä. Arviointiyksiköstä aiheutuu hyvinvointialueelle kustannuksia pääosin kiinteistöön ja henkilöstöön liittyen vajaa 1 500 €/vrk. Henkilöstörakenne on monipuolinen lähihoitajista, sairaanhoitajista, sosionomista ja toimintaterapeutista koostuen. Asiakasmaksut 17 asiakkaalta voisivat olla 85 €/vrk (taso 4) - 365,50 €/vrk (taso 1). Nykyhinnoilla yksityiseltä asumispalvelutuottajalta ostettaessa paikasta riippuen 17 asiakkaan osalta vastaava hinta hyvinvointialueelle on noin 1 500-2 500 €/vrk. ja heidän osaltaan asiakasmaksut tämän esityksen 365,50 €/vrk (taso 1) määrä (sama kuin asiakasmaksuhinnaston mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen lyhytaikaisen asumisen määrä).

Epäsuorana vertailukohtana voinee pitää asiakasmaksuasetuksen 12 §:n säännöstä lyhytaikaisen laitoshoidon maksusta: Lyhytaikaisessa laitoshoidossa olevalta voidaan periä hoidosta ja ylläpidosta psykiatrian toimintayksikössä enintään 25,10 euroa hoitopäivältä ja muussa lyhytaikaisessa laitoshoidossa enintään 54,60 euroa hoitopäivältä.

Eloisan oma mielenterveysasiakkaiden arviointiyksikkö ei ole laitoshoidoa vaan sosiaalihuoltolain (1301/2014, 21 b §) mukaista asumispalvelua. Asumista tukevista palveluista hyvinvointialue voi periä kohtuullisen maksun asiakasmaksulain 10 h §:n mukaisesti. Ateriamaksut kuuluvat näihin tukipalveluihin.

Asiaksmaksu Eloisan omassa mielenterveysasiakkaiden arviointiyksikössä koostuu arvioivasta tuesta ja nautituista aterioista. Asiakkaalta ei peritä erillistä vuokraa.

Asiakasmaksutasojen valmistelussa on tehty laskelmia erilaisilla tuloilla ja menoilla. Näin on pyritty huomioimaan asiakkaiden todellinen maksukyky ja asiakasmaksujen kohtuullisuus. Laskelmissa on käytetty työeläkkeen tai kansaneläkkeen ja takuueläkkeen määriä tuloina ja eläkkeensaajan asumistuen asumismenojen enimmäismäärän mukaista vuokraa ja toimeentulotuen yksinasuvan perusosaa menoina.

Arvioivan tuen asiakasmaksutasoja on asiakkaiden maksukyvyn mukaan Eloisan omassa mielenterveysasiakkaiden arviointiyksikössä neljä. Taso määritetään erillisen maksukyky selvityksen perusteella.

Taso 1 25,10 €/vrk

Taso 2 20,50 €/vrk

Taso 3 12,00 €/vrk

Taso 4 5,00 €/vrk

Tämän lisäksi peritään nautittujen aterioiden mukaan ateriapalvelumaksut. Yksittäisten aterioiden hinnat Eloisan omassa mielenterveysasiakkaiden arviointiyksikössä ovat:

- Aamupala 2,20 €
- Lounas 6,20 €
- Päivällinen 5,20 €
- Iltapala 2,20 €

Toimivalta

Hallintosääntö 9.2. §:n 16 kohta

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että se hyväksyy Eloisan hyvinvointialueen mielenterveysasiakkaiden arviointiyksikön asiakasmaksut 20.5.2024 alkaen asiaselostuksessa esitetyn mukaisesti.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Tiedoksi

Aluevaltuusto

Aluevaltuusto 17.06.2024 § 33

10870/00.02.10/2023

Asiaselostus: Aluehallitus 27.05.2024 § 120 (ks. asian aiempi käsittely).

Toimivalta

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 22.2 §:n 8 kohta

Aluehallituksen esitys:

Aluevaltuusto hyväksyy Etelä-Savon hyvinvointialueen mielenterveysasiakkaiden arviointiyksikön asiakasmaksut 20.5.2024 alkaen asiaselostuksessa esitetyn mukaisesti.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Tiedoksi